
Čtyři roky příprav kvůli jednomu týdnu. Tolik práce stojí za uspořádáním mezinárodní konference

Čtyři roky příprav kvůli jednomu týdnu. Tolik práce stojí za uspořádáním mezinárodní konference

Na konci srpna hostila Filozofická fakulta UK mezinárodní konferenci věnovanou urbánní historii, na niž se sjelo téměř sedm set účastníků. Na přípravách tohoto setkání se podílel i Mgr. Jaroslav Ira z Ústavu světových dějin, který si dějiny měst zvolil i za téma své disertační práce.

Jak starý je vlastně obor urbánních dějin?

Existuje určitá shoda, že urbánní dějiny se etablovaly přibližně v 50., 60. letech 20. století, takže jsou poměrně mladým oborem. Samozřejmě dějiny měst jsou tématem klasickým, nicméně urbánní dějiny přináší oproti tradičnímu pohledu kvalitativní změnu. Dalo by se říci, že tím hlavním rozdílem je snaha o obecnější poznání města jako fenoménu. Často se tvrdí, že urbánní dějiny jsou alespoň implicitně komparativní, tedy že nejde o to, soustředit se na jedno město a popsat podrobně jeho dějiny, ale vnímat město v určitém kontextu dalších měst, urbánních sítí nebo společenských systémů.

Zajímá toto téma odborníky na celém světě, nebo se jedná spíše o evropský trend?

Na naší konferenci byli účastníci z celého světa, rozhodně nelze říct, že by se jednalo jen o evropský trend. Je ale pravda, že na setkání odborníků se většinou pozornost zaměřuje na evropská města nebo města v zámoří, která s Evropou nějak souvisejí, například byla kdysi součástí kolonie. Letos bych však řekl, že se témata začala od tohoto evropského pohledu více odpoutávat.

Mají výsledky zkoumání v rámci oboru praktické využití?

To je velmi komplexní otázka, neboť v urbánních dějinách existuje celá řada zaměření. Jeden z proudů se soustřeďuje na reprezentaci městské minulosti a muzejnictví, kde je historická expertiza nezbytná. Další oblastí jsou např. urbánní environmentální dějiny, které najdou uplatnění v rovině městské správy, jež řeší problematiku dopravy či znečištění ovzduší. Naše bádání tedy dokáže přinést jak historickou zkušenost, tak poukázat na určité trendy či vývojové cesty v této problematice, které mohou posloužit městským nebo i vyšším administrativám k rozvoji měst. V neposlední řadě poskytují urbánní dějiny kritický pohled na vývoj městské společnosti, např. sociálně-politický rozměr urbanistických koncepcí, mají tedy i svůj obecnější společenský dosah.

Mgr. Jaroslav Ira vystudoval historii a politologii na Filozofické fakultě UK, v současnosti dokončuje doktorský program v oboru obecných dějin. Ve své disertační práci se věnuje srovnávání českých, polských a německých lokálních dějepisů měst z období poslední třetiny 19. století, a to z hlediska

lokální a národní identity. Podílí se zejména na výuce studentů Erasmu.

Mezinárodní konference Města a společnosti v komparativní perspektivě (Cities & Societies in Comparative Perspective) se účastnilo téměř sedm set lidí. Jak dlouho trvá příprava tak velké akce?

Základní vytváření koncepce začíná s opravdu velkým předstihem, tak tři čtyři roky před uskutečněním konference. Dva a půl roku dopředu se začaly připravovat plakáty a letáky, uzavíraly se smlouvy a sháněla se podpora, aby na předchozí konferenci, jež se koná jednou za dva roky, bylo možné seztvat účastníky a distribuovat informace. Pak se vytvářely internetové stránky, které se postupně plnily údaji, a komunikovalo se s navrhovateli sekcí. Následovala složitá příprava vlastního programu a neposlední řadě bylo třeba zformovat široký tým dobrovolných asistentů především z řad studentů. Paralelně se pak připravoval doprovodný společenský program, který u nás představovaly např. tematické odborné procházky, dvě celodenní exkurze či koncert. Náročným úkolem bylo najít prostor, kde by se mohla uskutečnit slavnostní večeře pro všech sedm set účastníků.

Překvapilo vás to množství práce?

I když to nebyla moje první zkušenost s organizováním konference, neuměl jsem si představit, co všechno to obnáší. Ten rozsah příprav byl opravdu obrovský.

Oddechli jste si, když jste zamával posledním účastníkovi?

Přiznám se, že jsem se z toho léčil asi dva dny. První den po konferenci jsem byl trochu mimo a vzpamatovával jsem se, druhý den se dostavila prázdnota, neboť jsem se konferenci věnoval přes dva roky. Život jde ale dál a my už se začínáme těšit na další setkání.

Urbánním dějinám se věnujete i ve své doktorské práci. Na co jste se v ní zaměřil?

Ve své práci jsem vycházel z hypotézy, že psaní klasických dějin měst bylo vědomým či nevědomým formováním místní identity. Dále jsem předpokládal, že v druhé polovině 19. století, tedy v době prosazování národních identit, do dějin nějakým způsobem pronikal koncept „národa“. Chtěl jsem tedy zkoumat vztah mezi lokálním a národním v těchto textech. Do výzkumu jsem zahrnul kromě českých a německých dějepisců také polské texty, jež vznikaly v oblasti Haliče, která byla tehdy součástí Rakouska-Uherska.

K jakým výsledkům jste zatím dospěl?

Pro české Němce představovalo město a vůbec městská minulost poměrně výrazné téma, které pomáhalo německé elitě legitimizovat své místo v českých dějinách a české společnosti. Ani česká strana nikdy nezpochybňovala fakt, že městské zřízení k nám přišlo z Německa. V dějepisech se „velký narativ“, tedy velké vyprávění o civilizační vyspělosti německého etnika a hlavně jeho zásluhách na všeobecném civilizačně-kulturním rozvoji českých zemí výrazně prosazoval.

V Haliči byla situace velmi specifická, neboť se ukázalo, že městských dějin příliš nevznikalo. Podle mě jednou z příčin je, že Halič byla daleko slaběji urbanizovaná, její obyvatelstvo méně gramotné a etnicky i nábožensky velmi rozrůzněné, takže publikum, které by chtělo tyto monografie číst, bylo slabší. Druhým významným důvodem je, že se polský národ s městy a městskou společností dlouho neztotožňoval. To souvisí s tím, že polský národ se z počátku utvářel spíše jako šlechtický, městský element byl vnímán jako něco cizího.

S jakými prameny jste pracoval?

Hlavním pramenem byly jednotlivé monografie. Do svého výzkumu jsem jich zahrnul opravdu velké množství, abych mohl vysledovat určité vzory a typy. Proto jsem se omezil na tento typ pramenů a už jsem se nezabýval např. tím, z čeho jednotliví historici informace čerpali. Nemohl jsem však zůstat jen u jednoho typu pramenů, občas jsem musel zajít dál do kontextové literatury, díval jsem se například i na recenze těchto prací. Nezajímalo mě ovšem kvalitativní hodnocení textů, o tom moje práce není, ale chtěl jsem vědět, jaké společenské účely pracím přisuzovali recenzenti a jaké nástroje budování národní identity v nich viděli oni. Studoval jsem i obecnější texty o dějinách měst, abych zjistil, do jaké míry místní dějepisy odrážejí a přejímají interpretační schémata, která se objevovala např. v syntézách národních dějin.

[Filozofická fakulta hostí mezinárodní konferenci o proměnách města](#)
[Jedenáctá mezinárodní konference urbánní historie](#)